

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA

Ministerstvo životního prostředí předkládá do opakovaného meziresortního připomínkového řízení návrh zákona, kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů. Návrh je připraven v souladu s návrhem Plánu legislativních prací vlády na rok 2023.

Důvodem pro opakování meziresortního připomínkového řízení jsou podstatné úpravy materiálu, ke kterým došlo v rámci vypořádání připomínek uplatněných v řádném meziresortním připomínkovém řízení, které probíhalo od 31. května 2022 s lhůtou pro uplatnění připomínek do 28. června 2022. Tyto podstatné úpravy se týkají především dvou aspektů, a to

- způsobu řešení problematiky tzv. agrovoltaiky, a to v souladu se současným trendem podpory alternativních zdrojů energie v reakci jak na klimatickou změnu, tak na energetickou krizi; pro vyloučení všech pochybností bylo do zákona také výslovně doplněno, že i v případě tzv. „konvenční“ fotovoltaiiky (tj. fotovoltaiiky, která nesplňuje podmínky stanovené pro agrovoltaiku) musí být k žádosti o odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu vždy přiložen plán rekultivace půdy směřující k budoucímu navrácení odňaté zemědělské půdy zpět do zemědělského půdního fondu – v případě fotovoltaiiky není přípustné trvalé odnětí,
- zákazu vymežit půdy I. a II. třídy ochrany v územně plánovací dokumentaci jako plochu pro záměry pro obchod nebo skladování o rozsahu větším než 1 ha a odejmout ji pro tyto účely ze zemědělského půdního fondu.

V obou případech se k řešení obsaženém v předkládaném materiálu připomínková místa neměla možnost vyjádřit. V případě problematiky agrovoltaiky došlo k výraznému posunu v navrhovaném řešení právního režimu povolování tzv. agrovoltaické výroby elektřiny, kterou by podle návrhu mělo být možné – za předpokladu splnění vymezených podmínek a se souhlasem orgánu ochrany zemědělského půdního fondu – realizovat na zemědělské půdě. Návrh relevantních ustanovení byl připraven v součinnosti s dotčenými resorty (Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem práce a sociálních věcí).

Další podstatné změny návrhu, ke kterým došlo na základě uplatněných připomínek, jsou následující:

- Návrh zvyšuje koeficienty ve všech třídách ochrany, které se promítají do výše odvodů za odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu. V návrhu předloženém do původního připomínkového řízení se navrhovaly zvýšení koeficientů pouze u půdy I. a II. třídy ochrany. Kromě toho návrh zohledňuje ve faktorech životního prostředí, které se také promítají do konečné výše odvodů, nový způsob členění (zonace) národních parků. Zavádí se také nová výjimka z povinnosti platit odvody pro zalesnění na pozemcích ve III. třídě ochrany.
- Nově je upravena působnost Ministerstva zemědělství vyjádřit se v případě některých záměrů (zvláště rozsáhlé nebo strategické záměry) k otázce vhodnosti odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu, a to s ohledem na některé cíle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

- V návaznosti na schválení návrhu zákona o jednotném environmentálním stanovisku a souvisejícího návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o jednotném environmentálním stanovisku, vládou a jeho předložení Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR (Sněmovní tisky 328 a 329, 9. volební období) byly z návrhu vypuštěny návrhy některých změn, které měly původně přispět ke sladění právní úpravy obsažené v zákoně o ochraně zemědělského půdního fondu s novou právní úpravou v oblasti stavebního práva. Úprava těchto aspektů problematiky byla svodně přesunuta do návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o jednotném environmentálním stanovisku, v tomto návrhu by proto představovala nežádoucí duplikaci.

Ve zbytku návrh obsahuje změny, které byly obsaženy již v návrhu předkládaném do řádného meziresortního připomínkového řízení. Hlavním cílem těchto změn je výrazné posílení ochrany ekologických funkcí zemědělského půdního fondu a vytvoření komplexního legislativního rámce pro ochranu nejen hospodářských, ale také environmentálních funkcí zemědělské krajiny (to je potřebné mimo jiné i ve vazbě na probíhající klimatické změny). Současně návrh zákona reaguje na aplikační problémy současné právní úpravy. Primárním cílem návrhu zákona je především:

- Zajistit náležitou ochranu environmentálních funkcí zemědělské půdy včetně krajinných prvků. Z tohoto důvodu dochází k úpravě definice zemědělského půdního fondu takovým způsobem, aby napříště tato definice lépe reflektovala nejenom produkční, ale i environmentální hodnotu zemědělské půdy. Ze stejného důvodu dochází k změně definice zemědělské půdy tak, aby zahrnovala také krajinné prvky. Důraz na ochranu mimoprodukčních funkcí půdy se dále promítá i do úpravy zásad plošné ochrany.
- Zvýšit ochranu nejkvalitnější zemědělské půdy zařazené do I. či II. třídy ochrany dle BPEJ.
- Posílit preventivní nástroje ochrany půdy. Konkrétně návrh upravuje obecnou povinnost předcházet vzniku poškození zemědělské půdy. Současně se zakotvuje povinnost při vzniku závadného stavu bezodkladně činit opatření k nápravě tohoto stavu.
- Posílit ochranu zemědělské půdy proti erozi, což se promítá do řady navrhovaných změn, zejména však do přesnějšího vymezení přípustné míry erozního ohrožení a řešení nápravných opatření v případě ohrožení půdy erozí.
- Posílit ekonomické nástroje ochrany zemědělské půdy, zejména jejich mimoprodukčních funkcí, což se promítá zejména do změn výše a způsobu výpočtů odvodů.

V souvislosti s navrhovanou novelou zákona dojde k lokálnímu navýšení administrativní zátěže na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností v předpokládaném rozsahu o 12,1 mil. Kč za rok. S ohledem na jiné paralelně probíhající legislativní změny (návrh zákona o jednotném environmentálním stanovisku, který je v současné době projednáván Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR - sněmovní tisk č. 328) však není navrhováno zvýšení příspěvku na výkon státní správy, neboť celková administrativní zátěž obecních úřadů obcí s rozšířenou působností bude snížena. Navrhovaná novelizace současně vede ke zvýšení odvodů za odnětí zemědělské půdy. S ohledem na to lze konstatovat, že navrhovaná novelizace bude mít pozitivní dopady na příjemce odvodů za odnětí půdy, neboť tyto odvody jsou z 55 % příjmem státního rozpočtu, 15 % odvodů je příjmem Státního fondu životního prostředí a dále 30 % odvodů je určeno pro obce, na jejich území se nachází půdy odnímané ze ZPF.

Lhůta pro opakované meziresortní připomínkové řízení je zkrácena na 10 dní v souladu s čl. 76 odst. 1 Legislativních pravidel vlády. Zkrácení bylo povoleno dopisem ministra pro legislativu a předsedy Legislativní rady vlády JUDr. MgA. Michala Šalomouna, Ph.D., ze dne 24. ledna 2023, č. j. 3247/2023-UVCR. Důvodem pro toto zkrácení je skutečnost, že vyjma dvou výše jmenovaných nových aspektů zohledňuje předkládaný návrh připomínky připomínkových míst uplatněné v řádném meziresortním připomínkovém řízení (s výjimkou těch, u kterých se nepodařilo dosáhnout dohody).